

Jussi Saramo vas

Kirjallinen kysymys Turkkiin ja Azerbaidžaniin vaikuttamisesta poliittisten vankien ihmisoikeuksien turvaamiseksi

Eduskunnan puhemiehelle

Turkki ja Azerbaidžan ovat pitkään syyllistyneet maiden hallintoja kritisoineiden toimittajien ja ihmisoikeuspuolustajien perusteettomiin pidätyksiin. Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen (PACE) mukaan Turkissa on tällä hetkellä 95 toimittajaa vangittuina, mikä on enemmän kuin missään muussa Euroopan neuvoston jäsenmaassa. Turkissa istuukin Kiinan jälkeen eniten toimittajia vangittuina kaikista maailman valtioista.

Turkissa toimittajia saatetaan pidättää mielivaltaisista perusteista kuukausiksi tai jopa vuosiksi odotamaan oikeudenkäyntejä. Poliittisista perusteista tehdyissä pidätyksissä on kyse toimittajien sanan- ja ilmaisunvapauden rajoittamisesta sekä vapaudenriistosta. Toimittajat ilman rajoja -järjestön ylläpitämässä lehdistönvapausindeksissä Turkki asettuu sijalle 154 ja Azerbaidžan sijalle 168 (180).

Koronapandemian vallitessa pidätettyjen toimittajien oikeudet terveyteen ja jopa elämään vaarantuvat, sillä rangaistuslaitosolosuhteissa etenkin COVID-19-riskiryhmiin kuuluvat ovat vaarassa saada hengenvaarallisen tartunnan. Tutkintavankeudessa olevia riskiryhmiin kuuluvia ovat tällä hetkellä muun muassa toimittaja ja kirjailija Ahmet Altan, kurdipoliitikko Selahattin Demirtas ja kansalaisyhteiskuntavaikuttaja Osman Kavala. Huhtikuussa Turkin vankiloissa oli jo tartuntoja sekä COVID-19-tautiin liittyviä kuolemantapauksia.

Koronaviruksen leviämisen estämiseksi Turkin parlamentti sääti huhtikuussa lain, joka johti kymmenientuhansien vankien vapauttamiseen. Laki ei kuitenkaan mahdollista esimerkiksi terrorismisyytöksistä vangittujen tai tuomittujen vapauttamista, ja valtaosa toimittajista ja ihmisoikeuspuolustajista kuuluu — hatarin perusteista — tähän kategoriaan. Amnesty International (Amnesty) toteaa, että "lakiesitys ei koske epäoikeudenmukaisesti syytettyjä ja vangittuja toimittajia, ihmisoikeuspuolustajia ja muita ainoastaan oikeuksiensa harjoittamisen takia vangittuja ihmisiä." Amnesty vaatii Turkin viranomaisilta heidän välitöntä vapauttamistaan. Myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) on vaatinut Turkilta Osman Kavalan välitöntä vapauttamista.

EIT vaatii niin ikään toukokuussa Azerbaidžanin viranomaisilta tutkivan toimittajan Khadija Ismayilovan vapauttamista. Tuomioistuimen mukaan Ismayilova on väärin perusteista vangittuna. Azerbaidžanissa pidätettyjä toimittajia on tällä hetkellä yhteensä kymmenen. PACE:n mukaan moni toimittajista vangittiin tekaistuin perusteista sen jälkeen, kun he olivat tuottaneet julkisuuksia sisältyä maan koronatilanteesta ja valtionjohdon toimenpiteistä sen suhteen.

Kirjallinen kysymys KK 452/2020 vp

Sekä Turkki että Azerbaidžan ovat Euroopan neuvoston jäseninä sitoutuneet Euroopan ihmisoikeussopimukseen. EIT:n mukaan molemmat valtiot rikkovat tällä hetkellä sopimuksen velvoitteita.

Myös Suomen velvollisuus on tehdä voitavansa ihmisoikeuksien toteutumiseksi. Suomen on pidettävä Turkin ja Azerbaidžanin poliittisten vankien tilannetta esillä sekä kahdensivälisissä suhteissaan maiden kanssa että kansainvälisillä areenoilla.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten Suomen hallitus pyrkii myötävaikuttamaan siihen, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen perusteluissa mainitut Turkkia ja Azerbaidžania koskevat päätökset toimeenpannaan ja

aikooko Suomen hallitus pyrkii vaikuttamaan Turkin ja Azerbaidžanin ihmisoikeustilanteen parantumiseksi niin, että poliittiset vangit vapautetaan ja toimittajat, poliitikot sekä ihmisoikeuspuolustajat voivat jatkossa tehdä työtään vailla pelkoa vangitsemisesta?

Helsingissä 29.5.2020

Jussi Saramo vas